

Маја Ђукановић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Србија
maja.djukanovic@fil.bg.ac.rs

УДК: 050.488СЛОВЕНИКА”2021”

Млади словенисти: други век

У календарској години објављивања седмог броја Словенике – часописа за културу, науку и образовање, београдска словенистика ушла је у академску годину у којој славимо 15 година од оснивања лектората, односно четворогодишњих паралелних студија словеначког језика и културе на Филолошком факултету, када се сећамо да је прошло 115 година од првог курса словеначке књижевности на Универзитету у Београду. После првих појединачних течајева словеначког језика и књижевности на почетку 20. века, редовна настава словеначког језика на Универзитету у Београду почела је да се одвија после Другог светског рата, у форми двосеместралних предавања намењених студентима српскохрватског језика и/или јужнословенских књижевности. Четворогодишње упоредне студије словеначког језика и културе, са могућношћу наставка у оквиру мастер и докторских студија, уведене су болоњском реформом од 2006/2007. године, пре свега на основу израженог интересовања студената. Током свих ових година постојала је научна сарадња између Србије и Словеније, као и сарадња на пољу културе и уметности. На основу досадашњих студија о развоју словенистике у Србији, научној и културној сарадњи, миграцијама, међусобним утицајима двеју култура и других питања, настали су прилози који су пред нама.

Повезујући две годишњице, седми број Словенике носи наслов *Млади словенисти: други век*, а у њему представљамо научне и стручне чланке аутора млађе генерације који су се школовали на

београдском Филолошком факултету и/или сарађују са београдском словенистиком. Овај централни део прате прилози који су пре свега тематски повезани са студијама словеначког у Београду.

Рубрику научних и стручних чланака отварају три прилога у којима се аутори баве књижевном тематиком. О Соњи Север пишу Вања Петровић и Дарко Илин, у контексту истовремене припадности словеначкој и југословенској књижевној традицији, а у светлу различитих видика соцреалистичке поетике и утицаја те поетике на композицију дела, обликовање ликова и идеологизовање погледа на свет, као и о начинима на које ауторка превазилази узак оквир и матрицу ове књижевне формације, укрштајући је са посебним захтевима и функцијама књижевности за децу и омладину. Књижевна тематика се чланком Саше Пуљаревића премешта из југословенског у шире регионално окружење. Аутор у свом истраживању покушава да утврди како три књижевна дела – *Да ли је ово човек* италијанског писца Прима Левија, *Бесудбинство* мађарског аутора Имреа Кертеса и *Некропола* словеначког писца Бориса Пахора – представљају реалност концентрационих логора. Наглашава да је за документаристичку књижевност карактеристично то што и даље остаје референцијална и што се успоставља кроз сећање и сам акт приповедања. Трећи чланак са литерарном тематиком води нас у Словенију, и то кроз виђење нобеловца Иве Андрића. Невена Лукинић анализира како писац посматра и помоћу језичких средстава формира слику Словеније у својим делима. Кроз анализу изабраних Андрићевих текстова, ауторка на поетском, структурном, приповедном и имаголошком нивоу, компаративном методом скреће пажњу на њихов дијалог, на основу којег читалац гради свест о Андрићевој имагинацији Словеније у његово време.

Следећа група чланака обухвата језичку тематику. У вези са почетничком грешком говорника српскохрватског језика, који се на словеначком одлучују за облик *imejo* као правилан, др Марко Симоновић објашњава да је реч о утицају српскохрватског језика, али не на нивоу облика, него на нивоу апстрактног правила које је активно у неким српскохрватским варијететима, и повезује инфинитив са трећим лицем множине презента. Како се види из детаљне формулације правила, грешка је очекивана код говорника оних новоштокавских варијетета који имају контрастиван тон и квантитативне разлике ограничене на слоге са нагласком и/или високим тоном, као што је рецимо београдски говор. Предлагана анализа има импликације за репрезентацију тематских вокала у српскохрватском језику, где су они представљени као морфеме са лексички спецификованом прозодијом. Маја Ковач се бави професионалним усавршавањем предавача словеначког језика, од којих постпрофесионална савременост захтева свестрано доживотно учење. Ауторка у чланку представља различите

програме и форме усавршавања, и закључује да се у правилницима и законодавству уопште појам словеначки језик појављује у различитим улогама, и то као језик споразумевања, језик наставног процеса, језик окружења и наставни предмет. Група језичких чланака завршава се прилогом Александра Трифуновића, који нас води на пашњаке Балкана, све до Карпата, и представља нам своје закључке у вези са етимологијом изабраних лексема из пастирске терминологије карпатско-балканског ареала.

У рубрици Варија следи наставак серијала Животне приче Словенки Хелене Рил, која методом усмених интервјуа истражује миграције Словенки из Словеније у Србију. У овом броју *Словенике* представља животну причу сада београдске Словенке Ирене Херак, која поручује да треба бити макар мало храбар, јер човек има само један живот. Теодора Трајковић представља заоставштину познатог београдског Словенца, диригента и композитора Златана Вауде, некадашњег активног члана Друштва Словенаца у Београду – Друштва Сава. Грађа се чува у архиву Музиколошког института САНУ и представља драгоцен извор за даља истраживања. Музичком тематиком бави се и Александар Кодела, који представља наступе словеначких уметника на познатом београдском музичком фестивалу БЕМУС од 1991. године до данас. За крај нам др Горан Анђелковић у свом чланку открива допринос словеначког архитекте Леонида Леона Ленарчича развоју послератне београдске архитектуре и води нас кроз београдске улице, булеваре и насеља.

У рубрици Хроника, председник Друштва Сава представља како је Друштво Словенаца у Београду – Друштво Сава у време пандемије обележило двадесету годишњицу постојања. Међу Приказима историчар Александар Динчић представља најновију публикацију историчарке, иначе активне чланице словеначке културне заједнице „Франце Прешерн“ из Ниша, Иване Груден Милентијевић, *Словенци у Србији под немачком окупацијом 1941–1944. године*. Београдски лектори др Тања Томазин и Нејц Робиди пишу о најновијем приручнику мр Раде Лечич *Словеначки предлози и фраземи*, којим је обрадовала и студенте и наставнике словеначког као страног/другог језика. Маја Ковач и Сашо Пуљаревић представљају циклус разговора *Јужнословенско вече*, који су сами обликовали и водили, а на основу којег је објављена и публикација под истим насловом. Приказе завршавамо представљањем међународног пројекта Еразмус+, КА2, у којем је партнер Филолошки факултет Универзитета у Београду, UPSKILLS – UPgrading the SKILLS of Linguistics and Language Students. Циљ пројекта је развој студијских компоненти за развој емпиријских, научноистраживачких, техничких, организационих и других вештина студената лингвистике, које су им потребне за запослење на подручју науке и привреде.

У овом броју се опраштамо од наше драге колегице, чланице уредништва *Словенике*, проф. др Цветке Хеџет Тот, која нас је прерано напустила. Успомену на њу чувамо са највећим поштовањем и дубоким, искреним осећањима.

Животни круг се наставља и са нестрпљењем очекујемо нова достигнућа наших младих словениста, већином расутих широм света, али упркос томе чврсто међусобно повезаних, кроз простор и време. Повезујући различите теме, људе и догађаје, они корачају кроз други век београдске словенистике. Желимо им сву срећу!